

Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	Oostwouder Dorpsstraat [redacted], Oostwoud, gemeente Medemblik
Adviesnummer	21092
Opsteller(s)	[redacted] (archeoloog) & [redacted] (senior archeoloog)
Datum	01-04-2021

Preadvies	Behoud in situ. - <u>Renovatie zonder bodemroering</u>: Vrijgeven. - <u>Sloop tot maaiveld</u>: Vrijgeven. - <u>Bodemroerende plannen groter dan 100 m²</u>: Aanleveren plannen.
Vervolgtraject	[redacted] verzoekt om overleg te plegen met de initiatiefnemer om verdere stappen door te nemen. Een archeologie-vriendelijk bouwplan kan worden getoetst door [redacted] en dient te worden goedgekeurd door de gemeente. [redacted] (senior archeoloog) [redacted] / [redacted]@hoorn.nl

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Medemblik (contactpersoon: dhr. [redacted]) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot de mogelijke ontwikkeling van het terrein tegenover [redacted] in Oostwoud, gemeente Medemblik (afb. 1).

Tegenover [redacted] in Oostwoud staat een oude schuur (ca. 90 m²) die in bezit is van de gemeente Medemblik (afb. 2). Momenteel worden voor de locatie een aantal ontwikkelrichtingen onderzocht. Mogelijk wordt de schuur gerenoveerd. Het is ook mogelijk dat wordt gekozen voor sloop en nieuwbouw of sloop van de schuur zonder iets terug te bouwen. Indien wordt gekozen voor nieuwbouw zal het gaan om het terugbouwen van een nieuw pand op dezelfde plek. De nieuwbouw zal dan waarschijnlijk iets groter worden dan de huidige schuur. Vlak naast de schuur ligt een gierkelder die de gemeente wenst te verwijderen.

In onderhavige quickscan wordt een globaal plangebied rondom de schuur gehanteerd en een preadvies per ontwikkeloptie geformuleerd.

Afbeelding 1. De ligging van het plangebied (rode stippellijn) op een luchtfoto (bron: PDOK).

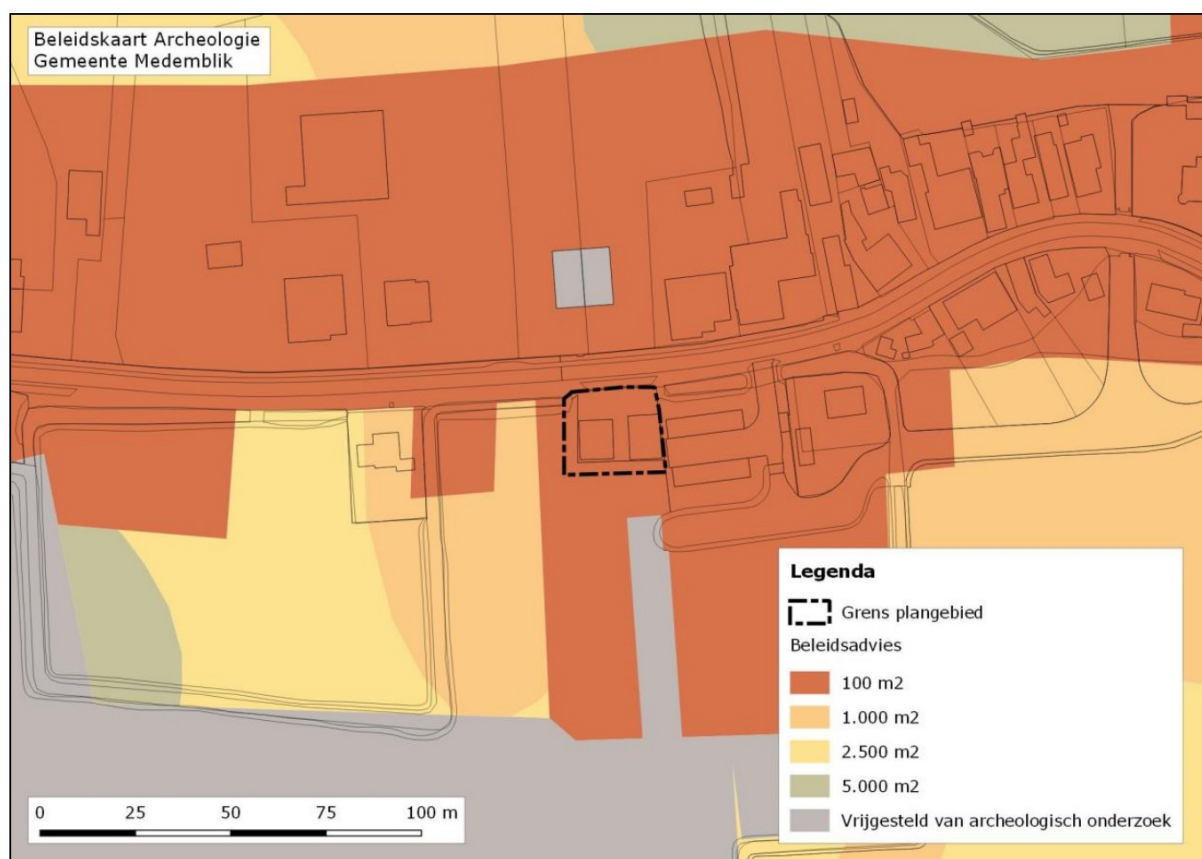

Afbeelding 2. De huidige schuur binnen het plangebied (bron: Google Streetview).

2. Bestemmingsplan en Beleidskaart archeologie

Het plangebied valt binnen het bestemmingsplan Tripkouw-Oost II en III, gemeente Medemblik 2008 (vastgesteld 06-10-2009).¹ Binnen het noordoostelijk deel van het bestemmingsplan (waar tevens het plangebied gelegen is) geldt een dubbelbestemming Archeologisch Waardevol Gebied. Hier is tijdens een inventariserend veldonderzoek (verkennende en karterende fase) van RAAP in 2006 namelijk een afgedekte getij-inversierug met ontkalkte top aangetroffen (Archisnummer 2105443100). Gesteld werd dat hier vindplaatsen uit de periode Laat Neolithicum tot en met Romeinse Tijd aanwezig zouden kunnen zijn op het sterk siltige uiterst fijne kalkloze zand dat werd aangetroffen direct onder de bouwvoor. Het booronderzoek heeft uitgesloten dat hier vindplaatsen uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd gezocht moeten worden. Het gehele zuidelijke deel van het bestemmingsplangebied werd vrijgegeven met betrekking tot het aspect archeologie.² De enkelbestemming water binnen het archeologisch waardevolle deel was in strijd met de dubbelbestemming archeologie. Net ten zuiden van het plangebied is in 2020 daarom een archeologische opgraving uitgevoerd door _____ (zie kopje 4).

_____ heeft voor de gemeente Medemblik een beleidskaart archeologie opgesteld.³ Deze beleidskaart is op 28 februari 2019 vastgesteld. Op de beleidskaart archeologie is aangegeven waar de bekende archeologische waarden zich bevinden en welke archeologische verwachtingen er zijn. De waarden en verwachtingen zijn gecombineerd met een beleidsadvies per zone. Voor de beleidskaart zijn de waarde en de begrenzing van de historische dorpslinten nader gespecificeerd, onder andere aan de hand van verschillende historische kaarten. Volgens de beleidskaart ligt het plangebied in een zone met een hoge archeologische waarde. Hier is een vrijstellingsgrens van 100 m² aan verbonden (afb. 3).

Afbeelding 3. De ligging van het plangebied op de beleidskaart archeologie van de gemeente Medemblik.

¹ _____

² _____ 2006.

³ _____ & _____ 2018.

3. Cultuurhistorische achtergrond

Het perceel is gelegen binnen de historische dorpskern van Oostwoud waar een hoge archeologische waarde aan is toegekend (AMK monumentnummer 14819). Het dorpslint van Oostwoud dateert uit de Late Middeleeuwen. Bij veldkarteringen op akkers in de buurt van het lint zijn op diverse locaties fragmenten aardewerk uit de 12de en 13de eeuw aangetroffen, waaronder kogelpotaardewerk en Pingsdorf scherven. In het dorp stond in ieder geval in het midden van de 13de eeuw al een kerk.

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op geen van de geraadpleegde historische kaarten is bebouwing zichtbaar ter hoogte van het plangebied (afb. 4 en 5). De bebouwing concentreert zich langs de noordzijde van het dorpslint. In 1825 werd het plangebied nog gebruikt als weiland. Uit het kadasterarchief blijkt dat de huidige schuur _____ hier in 1876 is gebouwd.

Afbeelding 4. De locatie van het plangebied (zwarte cirkel, bij benadering) op de kaart van Dou uit 1651-1654 (collectie _____).

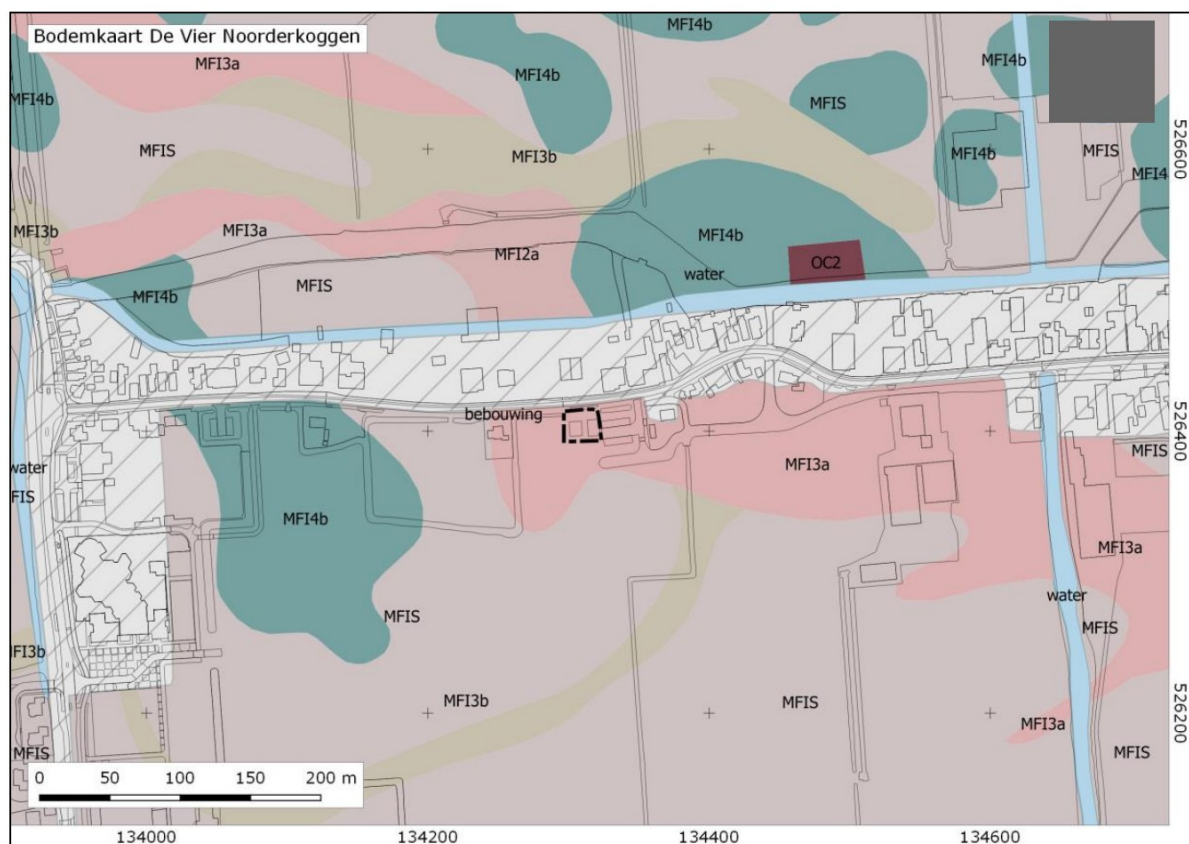
4. Archeologische en geologische bronnen

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. Op de bodemkaart De Vier Noorderkoggen is zichtbaar dat het plangebied op zware zavelgronden ligt die binnen 80 cm overgaan in zeer lichte zavel of uiterst fijn zand (code MFI3a, roze op afb. 6). Op de zandige en zavelige gronden geldt over het algemeen een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd. Prehistorische bewoners vestigden zich voornamelijk op deze hogere delen in het landschap. Uit archeologisch onderzoek uit 2011 is echter gebleken dat in de Bronstijd ook op de lager gelegen kleiige kwelders gewoond werd.⁴ Sporen uit de Bronstijd bevinden zich direct onder de bouwvoor.

⁴ _____ 2011.

Afbeelding 5. De ligging van het plangebied (rode stippellijn) op de kadastrale minuutkaart uit 1825 (bron: _____)

Afbeelding 6. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op de bodemkaart van De Vier Noorderkoggen.

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN 3) is zichtbaar dat het aanwezige reliëf ter hoogte van het plangebied en de directe omgeving nog vrij goed correspondeert met de bodemkaart (vergelijk afb. 6 en 7). Ook zijn de middeleeuwse terpen langs het bewoningslint mooi zichtbaar. Binnen het plangebied is een lichte verhoging aanwezig.

Zoals al werd gesteld onder kopje 2, heeft in 2020 net ten zuiden van het plangebied een opgraving uitgevoerd binnen het plangebied Tripkouw Oost II (grijze strook op afb. 3, Archisnummer 4743963100). Hierbij werden twee paalkuilen, een staakje en een kringgreppel uit de Bronstijd aangetroffen (afb. 8, 9 en 10). Daarnaast waren daliegaten uit de Middeleeuwen en enkele sloten uit de Nieuwe Tijd aanwezig. De sporen bevonden zich op ca. 40 cm onder maaiveld. De sporen uit de Bronstijd lagen vooral binnen de noordelijke helft van de werkput. De sporen leken geen verband te houden met een huisplaats. Waarschijnlijk gaat het hier om de periferie van een Bronstijdnederzetting. Tijdens het onderzoek zijn tevens geen sporen van bewoning of bebouwing uit de Middeleeuwen aangetroffen.⁵

In december 2013 is een opgraving uitgevoerd op het stolpterrein direct ten noorden van het plangebied. Uit het onderzoek werd duidelijk dat dit deel van Oostwoud waarschijnlijk al in de 13de werd bewoond. Tijdens het onderzoek werden eveneens sporen uit de Midden-Bronstijd aangetroffen. De sporen duiden op de aanwezigheid van een akker in deze periode. De Bronstijdbewoning heeft vermoedelijk niet ver hier vandaan gelegen.⁶

Afbeelding 7. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) op het Actueel Hoogtestand Nederland 3 (bron:)

⁵ Leek 2021.

⁶ & 2014.

Afbeelding 8. Coupe paalkuil S2.

Afbeelding 9. Coupe paalkuil S1.

Afbeelding 10. Kringgreppel S6.

Bronstijdsporen ten zuiden van het plangebied (uit: Leek 2021, 22).

5. Conclusie

Mogelijk wordt het terrein tegenover [redacted] in Oostwoud in de toekomst ontwikkeld. Hier staat nu een oude schuur met een oppervlakte van ca. 90 m². Renovatie, sloop en sloop en nieuwbouw behoren tot de opties. Het plangebied is in het bestemmingsplan aangeduid als waardevol archeologisch gebied. Op de beleidskaart archeologie heeft het plangebied een vrijstellingsgrens van 100 m² gekregen.

Het booronderzoek uit 2006 heeft uitgewezen dat hier een intact landschap uit de prehistorie aanwezig is. Dit werd bevestigd tijdens de opgraving in 2020. Mogelijk zijn ook resten uit de Middeleeuwen aanwezig. Naast sporen horende bij het boetje zelf worden geen bebouwingssporen uit de Nieuwe Tijd verwacht.

De bestaande schuur dateert uit 1876 en is waarschijnlijk licht gefundeerd. Hieronder kunnen nog goed geconserveerde archeologische resten aanwezig zijn.

Ter plaatse van de gierkelder is het bodemarchief reeds verstoord. Vanuit archeologisch oogpunt bestaat dan ook geen bezwaar tegen het verwijderen van de gierkelder.

6. Preadvies

Allereerst wordt geadviseerd om bij sloop van de schuur te overwegen een bouwhistorisch onderzoek uit te voeren. Het uitvoeren van bouwhistorisch onderzoek heeft geen wettelijke basis als het pand geen monumentenstatus heeft. Medewerking bij dit onderzoek is echter wel gewenst.

Vanuit het gemeentelijk beleid wordt verder geadviseerd om archeologie-vriendelijk te bouwen, dat wil zeggen de bodem niet te verstoren. Een archeologie-vriendelijk bouwplan kan worden getoetst door _____ en dient te worden goedgekeurd door de gemeente.

Een niet archeologie-vriendelijk bouwplan houdt in dat de huidige situatie van de bodem zal worden verstoord tijdens het bouwproces. Onder bodemverstoring wordt verstaan:

- het verwijderen van muurwerk uit de bodem, hier onder vallen ook funderingen en palen van de bestaande bebouwing vanaf het bestaande maaiveld van de archeologische vindplaats. De gierkelder is uitgezonderd;
- afgraven van de bovengrond ten behoeve van het bouwrijp maken van de gronden;
- het aanbrengen van een dicht gesteld palenplan.

Specifiek voor de verschillende ontwikkelopties betekent dit het volgende:

Renovatie of sloop

Indien wordt gekozen voor renovatie of sloop, zal nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg waarschijnlijk niet noodzakelijk zijn. Wel wordt geadviseerd om de bodem daarbij zo min mogelijk te verstoren en bij sloop te slopen tot op het maaiveld. Zo kunnen eventueel aanwezige archeologische resten zoveel mogelijk in de bodem behouden blijven. _____ adviseert in het geval van renovatie zonder bodemroering en sloop tot maaiveld de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

Bodemroerende plannen groter dan 100 m² (waaronder sloop en nieuwbouw)

Indien bodemroerende plannen groter dan 100 m² zullen worden uitgevoerd, is mogelijk nader archeologisch onderzoek vereist. Licht het daarbij in de planning om één of meerdere van bovenstaande bodemversturende werkzaamheden tijdens het project uit te voeren, dan wordt het bouwproject als niet archeologie-vriendelijk geclassificeerd en dient nader archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Indien wordt gekozen voor sloop en nieuwbouw, wordt geadviseerd de plannen aan te leveren aan _____ zodra deze beschikbaar zijn. Dan kunnen deze worden getoetst en zal een aanvullend advies worden opgesteld.

Aangezien voor de geplande ontwikkeling nog geen concrete bouwplannen beschikbaar zijn, kan momenteel geen definitief advies worden gegeven. _____ verzoekt om **overleg** te plegen met de ontwikkelaar om afspraken over het vervolgtraject te maken _____ / _____@hoorn.nl).

7. Bronnen

AHN3 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

_____ & _____ 1975. De bodemgesteldheid van de Vier Noorder Koggen. *Stibokarapport* 972, Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

_____ 2014. Een middeleeuwse terp onder een 17de-eeuwse stolp. Bouwhistorisch en archeologisch onderzoek aan de _____ in Oostwoud, gemeente Medemblik, _____ Hoorn.

_____ is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel

_____ Tripkouw-Oost II en III, Gemeente Medemblik, Oktober 2018. _____, Vastgesteld 06-10-200.

_____ 2006. Herziening bestemmingsplan Midwoud, gemeente Noorder-Koggenland; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennende en karterende fase). *RAAP-Notitie 1480*. _____, Amsterdam.

_____ 2011. Bronstijdboeren op de kwelders. Archeologisch onderzoek in Enkhuizen – Kadijken. *ADC-Rapport 2200/ADC Monografie 11*. _____ Amersfoort.

_____ 2018. Toelichting Beleidskaart Archeologie gemeente Medemblik. *West-Friese Archeologische Notities (WAN) 6*. _____ Hoorn.

8. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan _____ zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

01-04-2023